

บทที่ 7

ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตร

ในการประเมินหลักสูตรจะต้องมีการวางแผนและกำหนดขั้นตอนการประเมินอย่างเป็นระบบ และผู้ประเมินควรดำเนินตามขั้นตอน คือ

1. ขั้นกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการประเมิน
2. ขั้นวางแผนออกแบบการประเมิน
3. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล
5. ขั้นรายงานผลการประเมิน

รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

ขั้นกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการประเมิน

ในขั้นนี้ผู้ประเมินจะดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรที่มุ่งประเมิน จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ใครเป็นผู้รับผิดชอบ ใครบ้างที่ต้องการทราบผลการประเมินครั้งนี้ เช่น ผู้บริหารการศึกษา คณะกรรมการดำเนินการสร้างหลักสูตร ครูผู้สอน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้สนับสนุนหรือเจ้าของทุน ตลอดจนประชาชนทั่ว ๆ ไป ผู้ประเมินอาจสัมภาษณ์กลุ่มผู้ใช้ผลการประเมินหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับความต้องการใช้ผลประเมิน ต้องการใช้เมื่อใด ต้องการสารสนเทศในประเด็นใดบ้าง เมื่อได้ข้อมูลแล้ว ผู้ประเมินจึงตั้งวัตถุประสงค์ของการประเมิน

ในการตั้งวัตถุประสงค์ของการประเมิน ผู้ประเมินหรือคณะผู้ประเมินหลักสูตรต้องกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการประเมินให้ชัดเจนก่อนว่าจะประเมินในส่วนใดหรือเรื่องใด เช่น ต้องการประเมินผลเอกสารหลักสูตร ประเมินผลระบบการบริหารหลักสูตร ประเมินผลการสอนของครู ประเมินผลวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สอน ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน หรือประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ฯลฯ และในแต่ละเรื่องจะศึกษาบางส่วนหรือทุกส่วนของเรื่องนั้น ๆ ก็ได้ เช่น หากจะประเมินการใช้หลักสูตร อาจจะประเมินการใช้หลักสูตรทั้งหมด เช่น ประเมินการใช้หลักสูตรภาษาไทยในระดับประถมศึกษาทุกด้าน หรืออาจจะประเมินบางส่วนของการใช้หลักสูตร กล่าวคือ ประเมินเฉพาะประสิทธิภาพการสอนภาษาไทยของครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ประเมินผลกระทบที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ฯลฯ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ประเมินหลักสูตรต้องกำหนดด้วยว่าต้องการนำข้อมูลมาทำอะไร เช่น เพื่อดูว่าหลักสูตรใช้ได้ผลหรือไม่ เพียงใด

หรือตัวแทนความสำเร็จได้ อาทิ เรากำหนดเกณฑ์ในการผ่านชั้นเรียนไว้ว่าต้องได้ผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาต่าง ๆ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 จากเกณฑ์ดังกล่าวนี้ตัวบ่งชี้การผ่านเกณฑ์ก็คือ คะแนนผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาต่าง ๆ นั่นเอง ซึ่งจะเห็นว่าเราสามารถที่จะหาตัวบ่งชี้ได้

อย่างไรก็ตาม การใช้เกณฑ์สัมบูรณ์สำหรับประเมินหลักสูตรนี้ก็ได้นักวิชาการการประเมินบางท่านให้ข้อคิดว่า โครงการหรือหลักสูตรใด ๆ ก็ตามควรจะใช้เกณฑ์สัมบูรณ์หรือเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อประเมินโครงการหรือหลักสูตรนั้น ๆ โดยเฉพาะ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การประเมินโครงการใด ๆ ก็ควรใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ทั้งสิ้น ซึ่งได้แก่ ครอนบัค (Cronbach) และ สเตก (Stake) ในขณะที่ ศิริชัย กาญจนวาสี (2536: 81) ให้ความเห็นว่า การประเมินก่อนดำเนินโครงการหรือหลักสูตร (หรือการประเมินขั้นการวางแผนก่อนดำเนินงาน) และการประเมินขณะดำเนินหลักสูตร (หรือการประเมินในขั้นของการดำเนินงาน) ควรจะใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ในการประเมินจะเหมาะสมกว่า

5.2 การกำหนดเกณฑ์สัมพัทธ์ เกณฑ์สัมพัทธ์สำหรับการประเมินหลักสูตร หมายถึง การใช้หลักการตัดสินใจต่อผลการดำเนินหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง โดยการนำไปเปรียบเทียบกับผลของอีกหลักสูตรหนึ่งที่มีลักษณะเดียวกันหรือเปรียบเทียบกับผลของหลักสูตรเดิมที่เคยดำเนินการผ่านมา จากที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าการกำหนดเกณฑ์สัมพัทธ์ในการประเมินหลักสูตรค่อนข้างจะเป็นการเปิดกว้างหรือให้โอกาสทางเลือกในการตัดสินใจต่อผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเจ้าของโครงการหรือหลักสูตรได้มากในการที่จะพิจารณาว่าโครงการของตนประสบความสำเร็จในการดำเนินงานมากน้อยเพียงไร ซึ่งจะช่วยให้มีทางเลือกในการตัดสินใจต่อหลักสูตรได้หลายทางเลือก ต่างจากการใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ ซึ่งมีโอกาสทางเลือกในการตัดสินใจต่อหลักสูตรเพียงทางเลือกเดียว

การใช้เกณฑ์สัมพัทธ์ในการประเมินหลักสูตรนี้ สคริเวน (Scriven: อ้างอิงจาก ศิริชัย กาญจนวาสี 2536: 80-81) ให้ความเห็นว่า ในการดำเนินหลักสูตรใด ๆ ก็ตาม ผู้บริหารหลักสูตรมีความจำเป็นที่จะต้องตัดสินใจทางเลือกต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ได้ทางเลือกที่เหมาะสมต่อความสำเร็จของหลักสูตร ดังนั้น ธรรมชาติของการประเมินจึงเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการเปรียบเทียบระหว่างทางเลือกต่าง ๆ การเปรียบเทียบการดำเนินงานและผลการดำเนินงานโดยใช้เกณฑ์สัมพัทธ์จึงมีความเหมาะสม ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวนี้ก็ได้รับการโต้แย้งว่าหลักสูตรแต่ละหลักสูตรย่อมมีเงื่อนไขและสภาพการณ์อื่น ๆ ที่เป็นข้อจำกัดทำให้หลักสูตรต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอยู่โดยพื้นฐาน การใช้ผลการเปรียบเทียบระหว่างหลักสูตรจึงไม่อาจเปรียบเทียบกันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ประเด็นข้อโต้แย้งดังกล่าวนี้ ดูเหมือนว่าจะยังไม่มีข้อยุติว่าในการประเมินหลักสูตรนั้น ระหว่างการใช้เกณฑ์สัมบูรณ์และเกณฑ์สัมพัทธ์ เกณฑ์ประเภทใดจึงจะสมควรได้รับการนำมาใช้มากกว่ากัน แต่ทั้งนี้ ศิริชัย กาญจนวาสี (2536:

81) ก็ให้ข้อคิดว่า ควรใช้เกณฑ์สัมพัทธ์เพื่อทำการประเมินผลภายหลังสิ้นสุดการใช้หลักสูตร (หรือประเมินสรุปผลหลังดำเนินหลักสูตร) เพราะจะทำให้ทราบถึงมาตรฐานของหลักสูตรเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับหลักสูตรอื่น ๆ ที่คล้ายกัน

เท่าที่ปรากฏ เกณฑ์ที่ใช้กันอยู่พอสรุปได้คือ (นิตา ชูโต 2536: 153)

- 1) การบรรลุวัตถุประสงค์หรือบรรลุเป้าหมาย
- 2) ความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมิน (Joint Committee. 1981, Patton. 1978, Scriven. 1972)
- 3) อุดมคติหรือค่านิยมของสังคม (Guba and Lincoln.1981, House, 1980)
- 4) มาตรฐานที่กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้เกี่ยวข้องกับการประเมิน (Eisner, 1979, Guba and Lincoln. 1981, Stake. 1967)
5. คุณภาพที่เปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่ถูกประเมิน (House. 1980, Scriven. 1967)

ในท้ายที่สุดแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดเกณฑ์ประเภทใดสำหรับการประเมินหลักสูตร ถ้าจะให้ได้เกณฑ์เป็นที่ยอมรับและนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม ที่มาของเกณฑ์ดังกล่าว ควรได้มาจากหลายแหล่งร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วยคณะผู้ทำการประเมินหลักสูตร ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเจ้าของหลักสูตรและผู้รับผลจากหลักสูตร และผู้ประเมินควรรับผิดชอบในการเลือกใช้เกณฑ์ และควรบอกเหตุผลที่เลือกใช้เกณฑ์นั้น ๆ ได้

ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นนี้อาจเรียกว่า เป็นการปฏิบัติการภาคสนาม คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้ประเมิน อาจเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง หรือให้มีผู้ช่วยผู้ประเมินช่วยเก็บรวบรวมก็ได้ สิ่งสำคัญที่คณะผู้ประเมินควรระวังก็คือ การได้ข้อมูลที่ผู้ตอบตอบตามความเป็นจริง ตอบอย่างเต็มความสามารถ และตอบครบถ้วนตามที่ผู้ประเมินต้องการ ดังนั้น วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูลควรจะทำเป็นระบบ หรือดำเนินการเหมือนกันทุกคน ทุกกลุ่ม การซักซ้อมหรือฝึกฝนผู้เก็บข้อมูลให้เข้าใจวิธีการเหมือนกัน ให้มีทักษะคล้าย ๆ กันจึงเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนั้นคณะผู้ประเมินจะต้องระมัดระวังความลับของข้อมูล ทั้งนี้เพราะข้อมูลบางอย่างไม่ควรจะนำไปเปิดเผยต่อสาธารณชน

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้ว ขั้นต่อไปก็ทำการจัดระบบข้อมูลโดยอาจจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และพิจารณาเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ให้เหมาะสม ซึ่งมักจะขึ้นอยู่กับ

วัตถุประสงค์ของการประเมินและลักษณะของข้อมูล จากนั้นจึงวิเคราะห์และ/หรือสังเคราะห์ ข้อมูลเหล่านั้น ในขั้นนี้มีข้อควรพิจารณาอยู่หลายประเด็น คือ

1. การคำนึงถึงเกณฑ์หรือมาตรฐานต่อไปนี้ในการประเมิน ซึ่งผู้ประเมินอาจพิจารณา เลือกเอาตามความเหมาะสม ไม่จำเป็นต้องใช้เกณฑ์ทุกข้อ เกณฑ์หรือมาตรฐานต่าง ๆ ได้แก่

1) ความเที่ยงตรงภายใน (Internal Validity) หมายถึง การออกแบบการประเมิน เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ทำให้ได้ข้อมูลตรงตามความต้องการของผู้ประเมิน และผลของการประเมินถูกต้องตรงกันกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ

2) ความเที่ยงตรงภายนอก (External Validity) หมายถึง ผลของการประเมินที่ได้ สามารถนำไปใช้อ้างอิงสรุปได้กว้างขวางเพียงไร กล่าวคือ ผู้ประเมินสามารถใช้หรือประยุกต์ ผลของการประเมินกับกลุ่มอื่น ๆ ที่มีสภาวะแวดล้อมคล้ายคลึงกับกลุ่มที่ได้รับการประเมิน ได้มากน้อยเพียงไรนั่นเอง

3) ความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง ความคงที่หรือคงเส้นคงวาของข้อมูลที่ได้ เก็บรวบรวมมาจากการวัดหลาย ๆ อย่าง ในเรื่องนี้ผู้ประเมินจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการวัด ค่อนข้างมาก

4) ความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง คนส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อมูลที่ได้ ตรงกันมากน้อยเพียงไร ความเป็นปรนัยของการประเมินจะเกิดขึ้นได้เพียงไรนั้นก็อยู่ที่ ผู้ประเมินจะต้องตีความหมายข้อมูลให้ตรงกันกับของบุคคลที่ร่วมประเมินด้วยกัน

5) ความตรงประเด็น (Relevance) หมายถึง ข้อมูลที่ได้สอดคล้องหรือมีความ สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายเพียงไร ดังนั้น การตั้งจุดมุ่งหมายในการประเมินให้ชัดเจน จะช่วยให้ ผู้ประเมินระมัดระวังในการเก็บข้อมูล และตรวจสอบความสอดคล้องหรือความสัมพันธ์กับ จุดมุ่งหมายได้ง่ายขึ้น

6) ความสำคัญ (Importance) หมายถึง การจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบ ที่จะประเมินตลอดทั้งข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมว่า ข้อมูลส่วนใดจะให้ประโยชน์แก่การสรุปผลมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการประเมินในบางครั้งจำเป็นต้องประเมินทั้งในมุมกว้างและลึกด้วย

7) ขอบเขต (Scope) หมายถึง แบบแผนของการประเมินเอื้ออำนวยให้ศึกษา ได้ทั้งกว้างและลึก

8) ความเชื่อถือหรือการยอมรับ (Credibility) หมายถึง ผู้ที่ต้องการทราบผลการ ประเมินเชื่อถือในตัวผู้ประเมินเพียงใด และยอมรับข้อเสนอแนะของผู้ประเมินหรือไม่ ความ สัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้ผลการประเมินกับผู้ประเมินมีความสำคัญต่อผลการประเมินมาก

9) ความเหมาะสมของเวลา (Timeliness) หมายถึง การรายงานผลการประเมิน เสร็จทันต้องการใช้เพื่อดำเนินการหรือตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งหรือไม่ ถ้าหากรายงานผลได้ทัน

ก็จะมีประโยชน์อย่างยิ่ง วิธีการรายงานผลควรทำเป็นระยะ ๆ และไม่ต้องยึดรูปแบบการรายงานอย่างเคร่งครัดนักก็ได้

10) ความครอบคลุม (Pervasiveness) หมายถึง ผลการประเมินได้นำไปใช้กันอย่างกว้างขวางหรือไม่ การที่จะให้มีการใช้ผลการประเมินกว้างขวางนั้น ผู้ประเมินจะต้องรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนและทุกกลุ่มคนได้ทราบทั่วถึงกัน

11) ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การพิจารณาถึงความเหมาะสมระหว่างการลงทุนกับผลตอบแทนที่ได้รับ การพิจารณาถึงความสูญเปล่าของทรัพยากรที่มี ตลอดจนการพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างผลที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของหลักสูตร และระหว่างผลที่เกิดขึ้นกับความต้องการของสังคมอีกด้วย

2. พิจารณาถึงผลกระทบและผลพลอยได้ที่เกิดจากหลักสูตร ผลกระทบและผลพลอยได้ เช่น การมีงานทำ การดำรงชีวิตในสังคม ความเจริญก้าวหน้าของชุมชน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยต่าง ๆ ฯลฯ

3. พิจารณาถึงลำดับขั้นในการใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้มีขั้นตอนที่จะต้องดำเนินการอยู่หลายขั้นตอน แต่ละขั้นตอนย่อมส่งผลกระทบต่อเป้าหมายของหลักสูตรทั้งสิ้น มีแนวคิดในการนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้

1) การบริหาร การบริหารก็คือ การจัดให้มีการดำเนินกิจกรรมตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร รวมทั้งการให้ความสนับสนุนช่วยเหลือด้าน งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และอื่น ๆ

2) การนิเทศติดตามผล คือ การช่วยเหลือแนะนำทางวิชาการเพื่อให้การดำเนินกิจกรรมดำเนินไปด้วยดี ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งการตรวจสอบ และประเมินผล การปฏิบัติงานของโรงเรียน

3) การเรียนการสอน คือ การจัดกิจกรรมในโรงเรียนโดยครูและนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถเฉพาะอย่าง มีความคิดสร้างสรรค์ มีคุณธรรม และนิสัยตามเป้าหมายของหลักสูตร

4) การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน คือ การจัดสิ่งรอบตัวให้เหมาะสมที่จะดึงดูดให้นักเรียนอยากมาโรงเรียน ปลูกฝังรสนิยมต่าง ๆ

5) การวัดผลการเรียน คือ การตรวจสอบว่านักเรียนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ หรือไม่เพียงไร มีส่วนใดที่จะต้องแก้ไข ความเจริญก้าวหน้าของนักเรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ

เพราะฉะนั้น ความสำคัญหรือความล้มเหลวของหลักสูตรก็เกี่ยวข้องกับกิจกรรมดังกล่าวนี้ ถ้าหากปฏิบัติเรื่องหนึ่งเรื่องใดขาดตกบกพร่องหรือขาดความสมบูรณ์ก็จะทำให้ผลที่มุ่งหวังไว้ขาดความสมบูรณ์ไปด้วย

วัตถุประสงค์ ของการประเมิน	วิธีการ/ เครื่องมือ	วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้	การวิเคราะห์ ข้อมูล
3. ประเมินการจัด การเรียน การสอน	2. แบบสอบถาม ความคิดเห็น ต่อหลักสูตร ประกาศนียบัตร พยาบาล ศาสตร์ ระดับต้น สำหรับอาจารย์ - การสอบถาม โดยใช้เครื่อง มือ 1. แบบสอบถาม สภาพการจัด การเรียนการสอน สำหรับ ผู้บริหาร 2. แบบสอบถาม สภาพการจัด การเรียนการสอน สำหรับ อาจารย์ 3. แบบสอบถาม สภาพการจัด การเรียนการสอน สำหรับ นักศึกษา 4. แบบบันทึก พฤติกรรม การสอน	- เพื่อประเมิน สภาพการจัด การเรียน การสอน - ประเมินจำนวน พฤติกรรมของ อาจารย์และ	- ผู้บริหาร - อาจารย์ - นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 2 - อาจารย์และ นักศึกษาจาก วิทยาลัย	(Mode) ในส่วนที่เป็น คำถามปลายเปิด - คำนวณหาค่า มัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐาน ที่ได้จากการ ตอบแบบสอบถาม สภาพการจัด การเรียนการสอน ในส่วนที่เป็น มาตราส่วน ประมาณค่า - วิเคราะห์เนื้อเรื่อง และหาค่าฐานนิยม ในส่วนที่เป็น แบบสอบถาม ปลายเปิด - หาค่าความถี่และค่า ร้อยละของพฤติกรรม แต่ละประเภท

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	วิธีการ/เครื่องมือ	วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้	การวิเคราะห์ข้อมูล
4. ศึกษาประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา	การสอบถามโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา	นักศึกษาในระหว่างการจัดการเรียนการสอน ศึกษาความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา	พยาบาลซึ่งสัมพันธ์โดยเจาะจง ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้สำเร็จการศึกษา	- วิเคราะห์เนื้อเรื่องและหาฐานนิยมในส่วนที่ได้จากการจัดบันทึกการสังเกต - คำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของผู้สำเร็จการศึกษา - คำตอบที่ได้จากวิธีพฤติกรรมการวิกฤตใช้การจัดอันดับจากความถี่และวิเคราะห์เนื้อเรื่องหาฐานนิยม
5. ศึกษาข้อมูลปัจจัยความแตกต่างของการจัดการศึกษาต่อเนื่อง 2 ปี ภาคพิเศษและภาคปกติ	- การสอบถามโดยใช้ข้อคำถามสอดแทรกเข้าไปในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้บริหารอาจารย์ - แบบสอบถามรอบที่ 1,2	เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาต่อเนื่องภาคพิเศษและภาคปกติว่าแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร	- ผู้บริหาร - ผู้เชี่ยวชาญ - อาจารย์	- คำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

ตัวอย่างที่ 2

การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ระดับต้น กระทรวงสาธารณสุข (นวลอนงค์ บุญฤทธิพงษ์ 2539: 93-96)

ประเด็นการประเมิน	ตัวบ่งชี้	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล	วิธีการและเกณฑ์การประเมิน
ก) การคัดเลือกโรงเรียนเข้าโครงการเกณฑ์การเรียนต่อ	อัตราการเรียนต่อ ร.ร.ม.1 x 100 u5 l. 6 ในปีก่อนเป็นกยอำเภอ รายจังหวัด	- จำนวนนักเรียน ม.1 ในปี 2524 (ปีก่อนเข้าโครงการ) จำแนกเป็นรายอำเภอและรายจังหวัด - จำนวนผู้สำเร็จ ป.6 ปี 2523 จำแนกรายอำเภอและรายจังหวัด	องแผนงาน/ รรมสามัญ ศึกษ ะทรวง ศึกษธิการ	จัดลอก ้อมูลที่มี อยู่แล้ว	- เปรียบเทียบการ เรียนต่อของอำเภอและจังหวัดที่ เข้าร่วมโครงการ กับค่าเฉลี่ยทั่วประเทศ - อำเภอและจังหวัดที่เข้าโครงการ ควรมีอัตราการเรียนต่อต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยของประเทศ
ข) การขยายปริมาณการรับนักเรียน	กรเพิ่ม/ลดของ กนวนนักเรียน	จำนวนนักเรียนของ ร.ร.ที่เข้าโครงการ ในปี 2524 (ก่อนแ ครงการ) และปี 2527 หลังเข้าโครงการ)	รมสามัญ- ศึกษ	จัดลอก ้อมูลที่มี อยู่แล้ว	- ดูว่าจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นหลัง เข้าโครงการ หรือไม่ - เปรียบเทียบจำนวนนักเรียน และอัตราการ เพิ่มกับเป้าหมาย ในแผน
ค) การเพิ่มโอกาสในการเรียนต่อ	อัตราการเรียนต่อ รายอำเภอและ ังหวัด	- จำนวนนักเรียน ม.1 ปี 2524 และ 2527 จำแนกรายอำเภอ และจังหวัด - จำนวนผู้สำเร็จ ป.6 ปี 2523 และ 2526 จำแนกราย อำเภอและจังหวัด	กองแผนงาน, รมสามัญ- ศึกษ	จัดลอก ้อมูลที่มี อยู่แล้ว	- เปรียบเทียบอัตราการเรียนต่อก่อน และหลังเข้าโครงการของอำเภอ และจังหวัดที่มี ร.ร. ในโครงการ กับอำเภอและ จังหวัดอื่น ๆ ที่ ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ

ประเด็น การประเมิน	ตัวบ่งชี้	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่ง ข้อมูล	วิธีการ เก็บ ข้อมูล	วิธีการและเกณฑ์ การประเมิน
					- อำเภอและจังหวัดที่มี ร.ร.ในโครงการควรมีอัตราการเรียนต่อเพิ่มขึ้นมากกว่าอำเภอและจังหวัดที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ
ง) การเพิ่มความเสมอภาคในการเรียนต่อ	ส.ป.ส. ความแปรปรวนของอัตราการเรียนต่อ	- จำนวนนักเรียน ม.1 ในปี 2524 และ 2527 จำแนกรายอำเภอและจังหวัด - จำนวนผู้สำเร็จ ป.6 ปี 2523 และ 2526 จำแนกรายอำเภอและจังหวัด	กองแผนงาน/ กรมสามัญ ศึกษา	คัดลอก ข้อมูลที่มี อยู่แล้ว	- เปรียบเทียบค่า ส.ป.ส. ความแปรปรวนก่อนและหลังเข้าโครงการของอำเภอและจังหวัดที่มี ร.ร. ในโครงการกับอำเภอและจังหวัดอื่น ๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการ - อำเภอและจังหวัดที่เข้าร่วมโครงการควรมี ส.ป.ส. ความแปรปรวนลดลงมากกว่าอำเภอและจังหวัดอื่น ๆ

แบบฝึกหัด

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินหลักสูตรได้มาอย่างไร และท่านมีหลักเกณฑ์ในการตั้ง วัตถุประสงค์การประเมินหลักสูตรอย่างไร
2. ถ้าจะประเมินหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ท่านมีขั้นตอนในการประเมินอย่างไร อธิบายรายละเอียดของแต่ละขั้นตอน พร้อมทำตารางแสดงแบบแผนการประเมิน
3. ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร 2 เรื่อง แล้วบอกขั้นตอนในการประเมินของ ผู้วิจัย ตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 3.1 ขั้นตอนกำหนดขอบเขตและวัตถุประสงค์ของการประเมิน
 - 3.2 ขั้นตอนวางแผนออกแบบการประเมิน
 - 3.3 ขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3.4 ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.5 ขั้นตอนรายงานผลการประเมิน
4. เลือกหลักสูตรที่ท่านสนใจ 1 หลักสูตร แล้วดำเนินการต่อไปนี้อย่างย่อ ๆ พอเป็นแนวทาง คือ
 - 4.1 ผู้ใช้ผลการประเมินหลักสูตรได้แก่ผู้ใด
 - 4.2 ตั้งวัตถุประสงค์ในการประเมิน
 - 4.3 เครื่องมือที่ใช้ได้แก่อะไรบ้าง
 - 4.4 บอกแหล่งข้อมูล (ประชากร, กลุ่มตัวอย่าง)
 - 4.5 กำหนดเกณฑ์ในการประเมินหรือไม่ ถ้ามีเกณฑ์ ใช้อะไรเป็นเกณฑ์
 - 4.6 การรวบรวมข้อมูลทำอย่างไร
 - 4.7 ใช้สถิติอะไรบ้างในการวิเคราะห์ข้อมูล
5. จากเกณฑ์หรือมาตรฐานการประเมิน 11 ข้อ ที่กล่าวไว้ในขั้นวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 7 ให้ท่านวิเคราะห์ว่าเกณฑ์ใดบ้างที่เหมาะสมกับการประเมินหลักสูตรที่ท่านมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ เพราะอะไร จงหาเหตุผลมาสนับสนุน

6. ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร แล้วใส่ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษา ลงใน ตารางแสดงแบบแผนการประเมินที่กำหนดให้ต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การประเมิน	ตัวแปรที่ศึกษา	เครื่องมือ	แหล่งข้อมูล/ กลุ่มตัวอย่าง	เกณฑ์ที่ใช้	เวลาที่เก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล

บรรณานุกรม

- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539). การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ออลีน เพรส.
- นวลอนงค์ บุญฤทธิพงศ์ (2539). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ระดับต้น กระทรวงสาธารณสุข ปริญญาานิพนธ์การศึกษาดุขฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิตา ชูโต (2536). หน่วยที่ 14 “การประเมินโครงการ” ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช.
- รัตนะ บัวสนธ์ (2540). การประเมินผลโครงการ การวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท คอมแพคท์พริ้นท์ จำกัด
- วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์ (2537). “การตรวจสอบและปรับปรุง กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น” ในเอกสารการศึกษาและพัฒนากระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2540). รวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ____ (2541). วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536). รายงานการประเมินผลโครงการ โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ปีงบประมาณ 2533-2534. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.
- Anastasi, A.(1982). **Psychological Testing**. 5th ed. New York: Macmillan Publishing Co. Inc.
- Babbi, E. (1986). **The Practice of Social Research**. 4th ed. California: Wadsworth Publishing Co. Inc.
- Le Compte, M.D. and J.P. Goetz (1984). “Ethnographic Data Collection in Evaluation Research,” in **Ethnography in Educational Evaluation**. edition by Fetterman, D.M. pp. 37-54. India: Sage Publications.

Rossi, P.H. and H.E. Freeman (1985). **Evaluation: A Systematic Approach.**

London: Sage Publications.

Wiersma, W. (1986). **Research Methods in Education: An Introduction.** 4th

ed. Boston: Allyn and Bacon, Inc.